

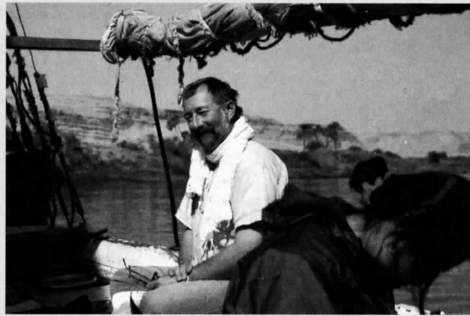
De conclusie

Na 25 jaar is de natuurtuin inmiddels niet meer weg te denken uit Zoetermeer. Afgezien van een vaste groep trouwe fans trekt de tuin ook steeds meer regionale bezoekers, vaak individueel, soms in groepsverband. Zo bezoeken opmerkelijk veel bezoekers uit Delft en sinds kort ook uit Leidseveen de tuin. Vooral op mooie zondagmiddagen in de voorzomer, als het Westpunt z'n deuren opent, kan het er erg druk zijn. De constatering van de werkgroep uit 1976 dat een vaste beheerder noodzakelijk zou zijn is achteraf volledig bewaarheid gebleken. Ervaring met andere natuurtuinachtige initiatieven elders in Zoetermeer leert dat deze zonder continue zorg en vast aanspreekpunt al gauw hun glans verliezen. Naast de kwaliteit van het ontwerp en het door de jaren heen stabiele beheer maakt dat laatste aspect de tuin tot "iets bijzonders". De persoonlijke verdienste van Jan Rensink, die sinds eind 1986 de tuin onder z'n beheer heeft is, dat hij mensen die met verkeerde bedoelingen naar de tuin komen, overtuigend maar wel op rustige wijze op hun gedrag aanspreekt. En dat heeft z'n vruchten afgeworpen. Het vertrappen van kwetsbare natuurwaarden, waar in het begin zo voor gevreesd werd is tot op heden uitgebleven. Ook de groep natuurtuingidsen die, in nauwe samenwerking met Jan de laatste 10 jaar het natuurtuinverhaal heeft uitgedragen is hier debet aan. Kortom 25 jaar Zoetermeerse natuurtuinervaring heeft geleerd dat een stabiele gemeentelijke basis in de vorm van een deskundige vaste beheerder, aangevuld met en gesteund door groepen vrijwilligers essentieel is om het indertijd in het vooruitzicht gestelde paradijsje te verwezenlijken.

Johan Vos is als stedelijk ecooloog werkzaam bij de afd. Ruimtelijke Ontwikkeling van de gemeente Zoetermeer.

Tel: 079-3469004.
Postbus 15, 2700 AA Zoetermeer,
E-mail: J.G. Vos@Zoetermeer.nl

Lof der Traagheid

In één adem met hoovaardigheid, gierigheid, onkuischheid, nijd, gulzigheid en gramschap noemde de katholieke moraal traagheid als de zevende hoofdzonde. Traagheid en luiheid werden beschouwd als twee luizen op één kam. En luiheid, was dat niet van ouds het oorkussen van de duivel?

Toch werd in de loop van de voorbije eeuwen aan deze wet van Meden en Perzen geknaagd. In de eerste plaats natuurlijk door lieden die de kerk niet bepaald een warm hart toedroegen, zoals Paul Lafargue, een schoonzoon van Karl Marx. Van zijn hand verscheen in Parijs, precies honderdtwintig jaar geleden, het pamflet "Le droit à la paresse" (Het recht op luiheid - De Arbeiderspers, Amsterdam 1974). Daarin nam hij niet alleen het door de godsdienst geconsacreerde, en uiteraard voor het proletariaat bestemde arbeidsethos van het kapitalisme op de korrel, maar ook de door het socialisme gestimuleerde arbeidsdrift. Lafargue betoogde dat het proletariaat zich de resultaten van alle arbeid moest toeëigenen, en op de duur met steeds minder arbeid zou moeten willen leven, om het ware leven van de vrije tijd te leiden. Maar zelfs een katholieke Brusselse kanunnik, Jacques Leclercq, schreef in 1936 een "Eloge de la paresse", in 1966 vertaald als "Over de luiheid en andere goede dingen" (Lannoo, Tiel/Den Haag 1966). Daarin betoogde hij dat 'ons leven niet in eigenlijke zin menselijk is, tenzij het traagheid in zich heeft'. Want luiheid, opgevat als 'dié vorm van werkloosheid die elke nuttelosheid vlucht', was voor Leclercq geen hoofdzonde, maar de bereidheid om naar het wezenlijke te zoeken dat ons voert naar de bodem der dingen en vandaar naar God.

Lafargue en Leclercq bleven tot op grote hoogte buitenbeentjes. Het is vreemd dat de idee, dat de kern der dingen zich alleen laat vatten in de bewegingloosheid van het niet-doen, zoveel moeite heeft om in ons hyperactieve westerse brein door te dringen. Ik hoef u vast niet te vertellen dat een dergelijke zienswijze al duizenden jaren heel gewoon is in vele beschavingen die vroeger gemakshalve door ons als primitiever bestempeld werden. En dan denk ik ook, maar niet enkel, aan de gebalde wijsheden van Boeddha en Lao-Tze. In mijn herinnering doemen daarnaast beelden op van een feloek die dagenlang traag de Nijl afdrijft. Vanuit de dorpjes in het smalle groene lint van de oever, waar mensen zich zonder haast bewegen, verliest zich het monotoon bezwerende en tegelijk weemoedige gezang van de muezzin in de onmetelijke woestijn daarachter, en krijgt daardoor een karakter van tijdeloosheid.

Wij onverbiddelijke doeners hebben geleerd traagheid te associëren met saaiheid en verveling, snelheid daarentegen met plezier en opwindning. En toch: welk een genoeg is het, stil te staan en je lijf en ademhaling tot rust te laten komen om met volle aandacht de indrukken van je zintuigen te laten doordringen tot je ziel, en te merken hoe je inwendige dialoog langzaam stilvalt. Je dwingt hem niet, je geeft hem daar alle gelegenheid voor, als de wind die gaat liggen op een mooie dag. Roerloos, bedachtzaam en zonder haastigheid kan je dan beschouwen hoe de planten alle tijd nemen om de grond uit te groeien. Door sneller te gaan lijken wij tijd te winnen. Maar daardoor verliezen we de eeuwigheid.

Johan Heirman